

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного
доктору історичних наук, професору
ХАРУКУ Андрію Івановичу
вул. Героїв Майдану, 32, м. Львів-26,
79026

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію здобувача наукового ступеня доктора філософії ОНИЩУКА
Олександра Сергійовича на тему “Приватні військові компанії як засіб
реалізації зовнішньої політики російської федерації (1992–2023)” за
спеціальністю 032 – історія та археологія щодо наукової новизни, теоретичного
та практичного значення результатів дисертації

Дисертаційне дослідження Онищука Олександра Сергійовича присвячене
актуальній та суспільно значущій проблематиці, що перебуває на перетині
воєнної історії, міжнародних відносин і безпекових студій. У сучасних умовах
широкомасштабної агресії російської федерації проти України (Війни за
Незалежність України) особливого значення набуває вивчення інструментів
реалізації її зовнішньої політики, серед яких вагоме місце займають приватні
військові компанії. Саме тому обрана тема є своєчасною, науково
обґрунтованою та має як теоретичну, так і прикладну цінність.

Робота органічно пов’язана з науковими напрямками досліджень у галузі
воєнної історії та проблем національної безпеки, що розвиваються у
Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.
Зміст дисертації відповідає актуальним завданням дослідження гібридних форм
ведення війни, трансформації збройних конфліктів та ролі недержавних акторів
у сучасних міжнародних відносинах.

Аналіз змісту дисертації свідчить про самостійність виконаного
дослідження та вагомий особистий внесок здобувача. Автором проведено
ґрунтовний аналіз стану наукової розробки проблеми, сформовано
репрезентативну джерельну базу, частина якої введена до наукового обігу
вперше, обґрунтовано методологічні підходи до дослідження та реалізовано
поставлені завдання. Важливим є запропоноване дисертантом уточнення
поняття “приватна військова компанія”, що враховує сучасні тенденції розвитку
цього явища, а також здійснена систематизація та періодизація розвитку
російських ПВК у 1992 – 2023 рр. Значну наукову цінність становить аналіз
механізмів використання ПВК як інструменту реалізації зовнішньополітичних

та зовнішньоекономічних інтересів російської федерації, зокрема у Сирії, країнах Африки та в Україні.

Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів забезпечуються використанням широкого кола джерел і наукової літератури, застосуванням загальнонаукових та спеціальних історичних методів дослідження, а також логічною узгодженістю викладеного матеріалу. Висновки дисертації є аргументованими, випливають із проведеного аналізу та відповідають поставленій меті і завданням дослідження. Важливим є те, що результати роботи пройшли належну апробацію у наукових публікаціях та виступах на науково-практичних заходах.

Наукова новизна дисертації полягає у комплексному узагальненні досвіду створення та функціонування приватних військових компаній у російській федерації, розкритті їх генези та трансформації, визначенні ключових чинників, що впливали на їх розвиток, а також у встановленні ролі цих структур у системі реалізації зовнішньої політики держави. Автором вперше систематизовано тенденції розвитку ПВК, запропоновано їх періодизацію та уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження. Отримані результати мають як теоретичне значення для розвитку воєнно-історичної науки, так і практичну спрямованість.

Практичне значення дисертації полягає у можливості використання її результатів у навчальному процесі вищих військових навчальних закладів, під час підготовки фахівців сектору безпеки і оборони, а також у подальших наукових дослідженнях, присвячених проблемам гібридної війни та протидії сучасним загрозам. Отримані висновки можуть бути використані при розробці рекомендацій щодо протидії використанню недержавних збройних формувань у сучасних конфліктах.

Дисертація характеризується логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу та завершеністю. Усі поставлені завдання вирішені, а мета дослідження досягнута. Оформлення роботи в цілому відповідає вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України, стиль викладу є науковим, аргументованим і доступним для сприйняття.

Разом з тим, поряд із безперечними науковими здобутками, дисертація містить окремі дискусійні положення. Зокрема, доцільним було б розширити порівняльний аналіз діяльності приватних військових компаній інших держав для глибшого розуміння специфіки російського досвіду. Окремі аспекти, пов'язані з економічними механізмами функціонування ПВК, могли б бути висвітлені більш детально. Також певні узагальнення потребують додаткового підкріплення кількісними даними. Втім, зазначені зауваження не мають принципового характеру і не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження.

Зміст роботи свідчить про належний рівень підготовки здобувача, глибоке розуміння предметної області та володіння сучасним науковим інструментарієм. Дисертація відповідає освітньо-науковій програмі підготовки доктора філософії за спеціальністю 032 – історія та археологія.

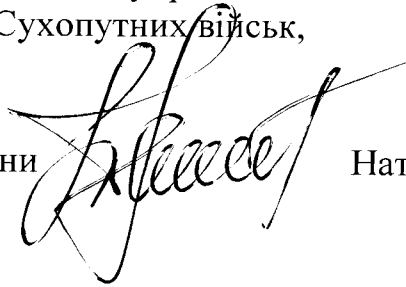
ВИСНОВОК

Дисертація ОНИЩУКА Олександра Сергійовича на тему “Приватні військові компанії як засіб реалізації зовнішньої політики російської федерації (1992–2023)” є завершеною самостійною науковою працею, що містить нові науково обґрунтовані результати, які мають теоретичне та практичне значення. Робота відповідає вимогам чинного законодавства України, що регламентують підготовку та захист дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 – історія та археологія.

Провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу механізованих і танкових військ науково-дослідного управління застосування та підготовки військ (сил) наукового центру Сухопутних військ,

кандидат історичних наук

працівник Збройних Сил України

Наталя МАРЦІНКО